

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Cob/8/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1109210076
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Tatiana Pastieriková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2013:1109210076.2

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v právnej veci navrhovateľa: EPIX, s.r.o., Hanojská 2, 040 13 Košice, IČO: 36 568 775, zastúpený: Advokátska kancelária AKMG, s.r.o., Dolná 6A, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 800 589, proti odporcovi: Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 00 686 930, zastúpený: Advokátska kancelária ECKER - KÁN & PARTNERS, s.r.o., Námestie Martina Benku 9, 811 07 Bratislava, o zaplatenie 1.706.170 eur s prísl., o odvolaní odporcu proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č.k. 35Cb/37/2009-138 zo dňa 09.04.2013, takto

rozhodol:

Krajský súd v Bratislave uznesenie Okresného súdu Bratislava I č.k. 35Cb/37/2009-138 zo dňa 09.04.2013 zrušuje.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania vo výške 85.308,50 eur podľa § 141a O.s.p. odporcovi po právoplatnosti uznesenia. Druhým výrokom upravil účtáreň súdu prvého stupňa, aby odporcovi vrátila 85.308,50 eur zo zloženého preddavku zapísaného na depozitnom účte D14/a pod položkou 50/12, do troch dní od právoplatnosti uznesenia.

V odôvodnení súd prvého stupňa uviedol, že na tunajšom súde je vedené konanie o zaplatenie sumy 1.706.170 eur s prísl.. Podaním doručeným súdu dňa 01.02.2012 odporca navrhol, aby súd v súlade s § 141a ods. 1 O.s.p. uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 5 % zo žalovanej sumy. Súd uznesením zo dňa 07.02.2012, bez skúmania majetkových pomerov navrhovateľa, vyhovel návrhu odporcu a uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 5 % zo žalovanej istiny, pričom v súlade s § 141a ods. 1 O.s.p. súčasne vyzval odporcu na zloženie preddavku na trovy konania v rovnakej výške. Predmetné uznesenie bolo právnym zástupcom účastníkom doručené dňa 14.02.2012. Dňa 07.03.2012 odporca zložil preddavok na trovy vo výške 85.308,50 eur na účet tunajšieho súdu. Podaním doručeným súdu dňa 13.03.2012 navrhovateľ požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 138 O.s.p.. Súd uznesením zo dňa 26.03.2012 priznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov v plnom rozsahu v predmetom konaní. Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že uznesením zo dňa 16.05.2012 zrušil svoje uznesenie zo dňa 07.02.2012, ktorým uložil navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania v sume 85.308,50 eur a ktorým vyzval odporcu, aby zložil preddavok na trovy konania v sume 85.308,50 eur. Odporcovi zaplatený preddavok vrátil cestou účtárne súdu prvého stupňa. Na základe odvolania odporcu Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 2 Cob/393/2012 - 134 zo dňa 21.01.2013 uznesenie súdu prvého stupňa č.k. 35 Cb/37/2009-120 zo dňa 16.05.2002 zrušil. Súd prvého stupňa ďalej konštatoval, že vzhľadom na dodatočné priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku navrhovateľovi, nie sú splnené podmienky na zastavenie konania v zmysle § 141a ods. 1 posledná veta O.s.p.. V tejto súvislosti súd poukázal na nález Ústavného súdu SR č. I. ÚS 112/2012-30. Z týchto dôvodov vyhodnotil ako nedôvodné a nespravodlivé rozhodnúť o zložení preddavku odporcu až po rozhodnutí vo veci samej a tým bezdôvodne zdržiavať zložený preddavok odporcu na účte Štátnej pokladnice. Preto odporcovi zložený preddavok na trovy konania vo výške 85.308,50 eur vrátil.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie odporca prostredníctvom svojho právneho zástupcu. V odvolaní uviedol, že uznesením č.k. 35Cb/37/2009 - 48 zo dňa 07.02.2012 súd prvého stupňa uložil účastníkom konania o náhradu škody, aby do 30 dní od doručenia predmetného uznesenia zložili preddavok na trovy konania vo výške 85.308,50 eur na účet tunajšieho súdu. V nadväznosti na návrh nového právneho zástupcu navrhovateľa, doručený súdu dňa 13.03.2012, ktorým požiadal súd, aby v súlade s § 138 O.s.p. oslobodil navrhovateľa od poplatkovej povinnosti v plnom rozsahu, vydal súd uznesenie č.k. 35 Cb/37/2009-103 zo dňa 26.03.2012, ktorým priznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní o náhradu škody, a to v plnom rozsahu. Uznesením č.k. 35 Cb/37/2009-120 zo dňa 16.05.2012 súd prvého stupňa zrušil svoje predchádzajúce uznesenie o preddavku a súčasne rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania vo výške 85.308,50 eur odporcovi. Voči tomuto uzneseniu podal odporca dňa 06.06.2012 odvolanie. Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 2Cob/393/2012 - 134 zo dňa 21.01.2013 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa o zrušení preddavku. V dôsledku tohto nadobudlo uznesenie o preddavku platnosť dňa 14.02.2012 a vykonateľnosť dňa 16.03.2012. Napadnutým uznesením súd prvého stupňa rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania odporcovi až po nadobudnutí právoplatnosti tohto uznesenia.

Odvolateľ ďalej uviedol, že napadnuté uznesenie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, pretože súd prvého stupňa nie je oprávnený za súčasného procesného stavu v konaní o náhradu škody takéto rozhodnutie vydať. Uznesenie o preddavku bolo právnym zástupcom oboch účastníkov konania o náhradu škody doručené dňa 14.02.2012 a nadobudlo vykonateľnosť dňa 16.03.2012, pričom odporca dňa 07.03.2012 preddavok na trovy konania v súdom stanovenej výške zložil. S poukazom na §§ 159 ods. 1, 167 ods. 2, 168 ods. 2, 170 ods. 1, 171 ods. 1 O.s.p. odvolateľ uviedol, že okamihom doručenia uznesenia o preddavku sa samotný súd bol viazaný vlastným rozhodnutím. Na základe tejto právnej skutočnosti došlo v zmysle § 141a ods. 1 O.s.p. k naplneniu podmienky na zastavenie konania o náhradu škody ex lege. S ustanovením § 141a ods. 1 O.s.p. sa neodmysliteľne spája povinnosť súdu do pätnástich dní konanie zastaviť. Zároveň poukázal na to, že súd prvého stupňa nesprávne vyznačil doložku právoplatnosti a vykonateľnosti uznesenia o preddavku. Z procesného hľadiska takisto neprichádza do úvahy ani vydanie rozhodnutia súdom prvého stupňa aplikáciou autoremedúry v zmysle § 210a O.s.p.. Preto žiada, aby odvolací súd v zmysle § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. napadnuté uznesenie zrušil a zároveň v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. konanie o náhradu škodu zastavil a zaviazal navrhovateľa na náhradu trov právneho zastúpenia odporcu vo výške 84.338,14 eur.

Podaním doručeným odvolaciemu súdu dňa 20.06.2013 sa k odvolaniu odporcu vyjadril navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu. V odvolaní poukázal na to, že odporca žiada, aby odvolací súd v zmysle § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. napadnuté uznesenie zrušil a zároveň v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. konanie o náhradu škodu zastavil a zaviazal navrhovateľa na náhradu trov právneho zastúpenia. Z ustanovenia § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. vyplýva, že dôvodom na zrušenie rozhodnutia je iba súčasné splnenie dvoch podmienok, a to nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočné zistenie skutkového stavu súdom prvého stupňa. Z odvolania však vyplýva, že odvolateľ napáda iba prvú podmienku teda, že súd vec nesprávne právne posúdil. Odporca na žiadnom mieste podaného odvolania nevytýka prvostupňovému súdu druhú podmienku pre aplikáciu § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., teda skutočnosť, že Okresný súd nedostatočne zistil skutkový stav veci. Preto nie je daný zákonný dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. a ani iný dôvod podľa § 221 ods. 1 O.s.p.. Nie je teda splnená ani podmienka na zastavenie konania podľa § 221 ods. 1 O.s.p.. Nakoľko nie sú splnené procesné podmienky na zrušenie napadnutého rozhodnutia ani na jeho zmenu navrhuje, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Ďalej navrhovateľ poukázal na to, že prípadné rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania podľa § 141a ods. 1 O.s.p. by bolo v rozpore so súčasnou rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu SR a takéto rozhodnutie by bolo ako protiústavné a arbitrárne Ústavným súdom SR zrušené. Súd prvého stupňa v uznesení o oslobodení od súdnych poplatkov zo dňa 26.03.2012 určil, že oslobodenie sa vzťahuje na konanie sp. zn. 35Cb/37/2009, a teda má aj spätnú účinnosť. Vzhľadom na spätnú účinnosť uznesenia o oslobodení od súdnych poplatkov platí, že už v čase vydania uznesenia o preddavku na trovy konania zo dňa 07.02.2012 boli splnené predpoklady na oslobodenie navrhovateľa od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p., a preto už v čase vydania

uznesenia o preddavku na trovy konania absentovala zákonná podmienka pre vydanie tohto uznesenia obsiahnutá v paragrafe 141a prvá veta O.s.p.. Z toho dôvodu neobstojí argumentácia odporcu, že uznesenie o preddavku na trovy konania bolo vydané skôr ako uznesenie o oslobodení od súdnych poplatkov. Ak by teda súd za súčasnej situácie postupoval podľa § 141a O.s.p. a z dôvodu nezloženia preddavku na trovy konania navrhovateľom konanie zastavil, nerešpektoval by tým svoje vlastné uznesenie o oslobodení od súdnych poplatkov, ktorým je viazaný a predovšetkým by takýmto postupom došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa na súdnu ochranu v podobe práva na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ako aj práva na spravodlivý súdny proces garantované v čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj súčasná rozhodovacia prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, a to nález Ústavného súdu sp. zn. 112/ 2012 - 30 zo dňa 06.06.2012.

K vyjadreniu navrhovateľa podal dňa 26.07.2013 vyjadrenie odporca prostredníctvom svojho právneho zástupcu, v ktorom poukázal na to, že ustanovenie § 221 ods. 1 O.s.p. je ustanovením záväzným pre odvolací súd a je výlučne na jeho posúdení či sú dané dôvody pre jeho aplikáciu. Opätovne poukázal na ustanovenie § 141a ods. 1 veta štvrtá O.s.p., podľa ktorého „ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví“. Uznesenie o preddavku nadobudlo vykonateľnosť dňa 16.03.2012 a v zmysle citovaného ustanovenia bol súd prvého stupňa povinný najneskôr dňa 02.04.2012 vydať uznesenie o zastavení konania o náhradu škody. Ďalej uviedol, že predpokladom pre vydanie uznesenia o vrátení preddavku podľa § 141a ods. 3 O.s.p. je vydanie meritórneho rozhodnutia alebo iného rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Ak by teda skutkové závery súdu prvého stupňa boli v súlade s objektívnym skutkovým stavom konania o náhrade škody, tak súd prvého stupňa mohol pristúpiť jedine k vydaniu uznesenia o zastavení konania podľa § 141a ods. 1 O.s.p. a až následne rozhodnúť podľa § 141a ods. 3 O.s.p. o vrátení preddavku odporcovi. Aplikácia § 141a ods. 3 O.s.p. prvostupňovým súdom pre vrátenie preddavku na trovy konania je pred zastavením konania absolútne neprípustná a jej použitím pre vydanie napadnutého uznesenia súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že použil nesprávne ustanovenie právneho predpisu. Postup súdu prvého stupňa je možné z uvedených dôvodov subsumovať podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.. Zároveň sú naplnené i zákonné podmienky pre aplikáciu § 221 ods. 1 písm. i) O.s.p.. Tiež uviedol, že oslobodenie od súdnych poplatkov po vydaní a doručení uznesenia o preddavku nemá žiadny vplyv na povinnosti, ktoré z neho pre účastníkov konania a súd vyplývajú, a to aj napriek spätnej účinnosti oslobodenia od súdnych poplatkov. Uvedený právny názor potvrdil aj Krajský súd v Bratislave, ktorý uznesením č.k. 2Cob/393/2012 - 134 zo dňa 21.01.2013 zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava I k. 35Cb/37/2009 - 120 zo dňa 16.05.2012, ktorým prvostupňový súd zrušil uznesenie o preddavku a súčasne rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania odporcovi. Týmto rozhodnutím Krajský súd v Bratislave jednoznačne deklaroval, že reparácia vlastného právoplatného rozhodnutia, ktoré zaväzuje tak účastníkov konania ako aj samostatný súd je neprípustná. Zároveň poukázal na nález Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 112/2013 - 9 zo dňa 28.02.2013, ktorý venoval pozornosť nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 112/2012, kde zdôraznil, že „s prihliadnutím na ďalšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu (II. ÚS 129/2012, II. ÚS 130/2012, II. ÚS 131/2012, II. ÚS 132/2012, II. ÚS 133/2012, II. ÚS 134/2012, II. ÚS 135/2012 zo 16.mája 2012) išlo o ojedinelý (menšinový) názor jedného zo senátov ústavného súdu, ktorého ojedinelosť preukazuje aj uznesenie toho istého senátu (I.ÚS)“. Preto navrhuje, aby odvolací súd v zmysle § 221 ods. 1 písm. h), i) O.s.p. napadnuté uznesenie zrušil a zároveň v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. konanie o náhradu škodu zastavil a zaviazal navrhovateľa na náhradu trov právneho zastúpenia odporcu vo výške 93.573,61 eur.

Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) preskúmal uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 212 ods. 1 O.s.p., prejednal odvolanie odvolateľa podľa § 214 ods. 2 bez nariadenia pojednávania a po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu dospel k záveru, že odvolanie je čiastočne dôvodné.

Podľa § 141a ods. 1 navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p. v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery

ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Podľa ods. 2 výška preddavku podľa odseku 1 je päť percent z peňažnej sumy uplatňovanej navrhovateľom, pričom na príslušenstvo sa neprihliada.

Podľa ods. 3 o zložení preddavku na trovy konania rozhodne súd v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie; preddavok sa vždy použije najskôr na náhradu trov podľa § 148 ods. 1. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nenahrádza povinnosť podľa § 141.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesením č.k. 35Cb/37/2009 - 48 zo dňa 07.02.2012 uložil účastníkom konania o náhradu škody na návrh odporcu, aby do 30 dní od doručenia predmetného uznesenia zložili preddavok na trovy konania vo výške 85.308,50 eur na účet tunajšieho súdu. Odporca preddavok na trovy konania uhradil dňa 07.03.2012. Dňa 13.03.2012 právny zástupca navrhovateľa požiadal súd, aby v súlade s § 138 O.s.p. oslobodil navrhovateľa od poplatkovej povinnosti v plnom rozsahu. Následne vydal súd prvého stupňa uznesenie č.k. 35 Cb/37/2009-103 zo dňa 26.03.2012, ktorým priznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní o náhradu škody, a to v celom rozsahu. Uznesením č.k. 35 Cb/37/2009 - 120 zo dňa 16.05.2012 súd prvého stupňa zrušil svoje predchádzajúce uznesenie o preddavku a súčasne rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania vo výške 85.308,50 eur odporcovi. Voči tomuto uzneseniu podal odporca dňa 04.06.2012 odvolanie. Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 2Cob/393/2012 - 134 zo dňa 21.01.2013 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa o zrušení preddavku. V dôsledku tohto nadobudlo uznesenie o preddavku právoplatnosť dňa 14.02.2012 a vykonateľnosť dňa 16.03.2012. Napadnutým uznesením súd prvého stupňa rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania odporcovi až po nadobudnutí právoplatnosti tohto uznesenia.

Predmetom odvolania je posúdiť správnosť rozhodnutia, ktorým súd prvého stupňa rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania vo výške 85.308,50 eur. Základnou otázkou pre posúdenie napadnutého rozhodnutia je, či súd prvého stupňa dospel k správneému záveru, že v danom štádiu konania rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania odporcovi.

V tejto súvislosti odvolací súd považuje za potrebné poukázať na nový inštitút preddavkov na trovy konania (§141a O.s.p.) zavedený do Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 388/2011. Toto ustanovenie bolo prijaté s cieľom eliminovať šikanózne návrhy, v ktorých sa od odporcu žiada zaplataenie vysokej peňažnej sumy. Jeho účelom je predovšetkým chrániť majetkové záujmy odporcu, ktorému s účasťou v súdnom konaní vznikajú náklady, ktoré mu pravdepodobne uhradené nebudú. Aj keď na jednej strane treba rešpektovať účel zákona, na druhej strane sa musí dbať na to, aby bola zachovaná rovnováha medzi regulačnou funkciou preddavku a právom navrhovateľa na prístup k súdu tak, aby vyrubenie preddavku nekládlo navrhovateľovi neprimerané prekážky prístupu na súd (nález Ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo dňa 06.06.2012).

Zákon kumulatívne stanovuje podmienky uloženia povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, ktoré musia byť splnené súčasne:

- a) navrhovateľ uplatňuje právo na zaplataenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu,
- b) postup na zloženie preddavku navrhoval odporca,
- c) u navrhovateľa nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p. v celom rozsahu.

Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemožno uložiť navrhovateľovi, ak bol oslobodený od súdnych poplatkov v celom rozsahu alebo ak spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov v

celom rozsahu. Pri rozhodovaní o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy konania musí súd posúdiť, či navrhovateľ nespĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Ak by bol navrhovateľ čiastočne oslobodený od súdnych poplatkov alebo ak by spĺňal predpoklady na čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov, nie je to dôvod na neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania aj v prípade splnenia ostatných podmienok. Ak súd uloží navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania, musí vyzvať na zloženie preddavku aj odporcu. Ak bol zložený preddavok na trovy konania, súd musí o ňom rozhodnúť v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. V súlade s účelom tohto inštitútu, by mal súd úspešnému účastníkovi preddavok na trovy konania vrátiť a preddavok zložený neúspešným účastníkom použiť na náhradu trov konania úspešného účastníka. Zákon určuje pravidlo, že prednosť má vždy náhrada trov štátu.

V prejednávanej veci je nesporné, že súd prvého stupňa použil ust. § 141a O.s.p. bez toho, aby preskúmal a riadne odôvodnil splnenie všetkých podmienok na aplikáciu § 141a O.s.p.. Túto skutočnosť priznal aj súd prvého stupňa v napadnutom uznesení, keď uviedol, že „súd uznesením zo dňa 07.02.2012 bez skúmania majetkových pomerov navrhovateľa vyhovel návrhu odporcu a uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania ...“ Z ust. § 141a O.s.p. vyplýva podmienenosť jeho použitia iba v príčinnej súvislosti s preskúmaním dvoch základných predpokladov, ktoré musia byť splnené kumulatívne, a to jednak preskúmaním predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 O.s.p. a preskúmaním výšky žalovaného nároku vzhľadom na sumu životného minima. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že posúdenie otázky, či účastníkovi možno uložiť zloženie preddavku podľa § 141 ods. 1 O.s.p. nie je podmienené žiadosťou účastníka. Súd si musí urobiť sám úsudok o tom, či sú u účastníka splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd prvého stupňa až po právoplatnosti uznesenia č.k. 35Cb/37/2009-48 zo dňa 07.02.2012 priznal navrhovateľovi uznesením č.k. 35Cb/37/2009-103 zo dňa 26.03.2012 oslobodenie od súdnych poplatkov.

Odvolací súd sa stotožnil s názorom navrhovateľa, že oslobodenie od súdneho poplatku sa vzťahuje na celé konanie a má aj spätnú účinnosť. Nevzťahuje sa však na poplatky, ktoré už boli zaplatené pred priznaním oslobodenia. To znamená, že napriek právoplatnému uzneseniu súdu prvého stupňa č.k. 35Cb/37/2009-48 zo dňa 07.02.2012 je navrhovateľ oslobodený i spätne od platenia súdnych poplatkov, ktoré doteraz nezaplatil. V opačnom prípade by bolo navrhovateľovi odňaté právo na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ako aj práva na spravodlivý súdny proces garantované v čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola práva, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a použitie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo v čl. 6 dohovoru.

Z tohto dôvodu je názor odvolateľa, že oslobodenie od súdnych poplatkov po vydaní a doručení uznesenia o preddavku nemá žiadny vplyv na povinnosti, ktoré z neho pre účastníkov konania a súd vyplývajú, a to aj napriek spätnej účinnosti, nesprávny. Spätná účinnosť sa nevzťahuje len na poplatky, ktoré boli už zaplatené. V danom prípade navrhovateľ preddavok na trovy konania vo výške 85.308,50 eura neuhradil.

Odvolateľ ďalej poukázal i na nález Ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 112/2013-9 zo dňa 28.02.2013, ktorý hodnotí nález ústavného súdu I.ÚS 112/2012 ako ojedinelý názor jedného zo senátov ústavného súdu.

Odvolací súd poukazuje na to, že nález ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 112/2013-9 zo dňa 28.02.2013 riešil prípad, kedy súd prvého stupňa pred vydaním výzvy navrhovateľke na zloženie preddavku na trovy konania podľa § 141a O.s.p. ju vyzval na preukázanie majetkových pomerov a doručil jej tlačivo na dokladovanie pomerov účastníka konania požadujúceho priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Navrhovateľka súdu oznámila, že je vecne oslobodená od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 1 písm. k) zákona o súdnych poplatkoch. Skutočnosť, že v tomto náleze ústavný súd poukazuje na nález sp. zn. I. ÚS 112/2012 ako ojedinelý názor je bezpredmetné, pretože tento nález bol publikovaný v Zbierke zákonov.

Práve v tomto náleze senát ústavného súdu zdôraznil, že „zo štruktúrálnej formulácie a obsahovej gradácie ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. vyplýva podmienenosť jeho použitia iba v príčinnej súvislosti s preskúmaním dvoch základných predpokladov, ktoré musia byť kumulatívne naplnené, a to jednak preskúmaním predpokladu na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 O.s.p. a jednak aj preskúmaním výšky žalovaného nároku vzhľadom na sumu životného minima. Podľa ústavného súdu až faktickým (nie iba formálnym) preskúmaním uvedených predpokladov na strane dotknutého účastníka môže rezultovať záver o splnení predpokladov na uloženie povinnosti tomuto účastníkovi konania spočívajúcej v nutnosti zložiť preddavok na trovy konania....“ Pokiaľ ide o ostatné nálezy Ústavného súdu, na ktoré sa odporca odvoláva (II. ÚS 129/2012, II. ÚS 130/2012, II. ÚS 131/2012, II. ÚS 132/2012, II. ÚS 133/2012, II. ÚS 134/2012, II. ÚS 135/2012 zo 16.mája 2012) tieto majú rovnaký predmet konania ako nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 112/2013 - 9 zo dňa 28.02.2013.

Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom odvolateľa, že predpokladom pre vydanie uznesenia o vrátení preddavku podľa § 141a ods. 3 O.s.p. je vydanie meritórneho rozhodnutia alebo iného rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Súd prvého stupňa teda vydal napadnuté uznesenie predčasne. Mohol tak urobiť až po vydaní meritórneho rozhodnutia, resp. iného rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

Z tohto dôvodu odvolací súd v zmysle § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil. Odvolací súd dodáva, že nakoľko predmetom odvolania bolo uznesenie č.k. 35Cb/37/2009-138 zo dňa 09.04.2013, ktorým súd rozhodol o vrátení zaplateného preddavku na trovy konania vo výške 85.308,50 eur a ďalší postup v konaní závisí od posúdenia otázky oslobodenia od súdneho poplatku súdom prvého stupňa, odvolací súd konanie nezastavil.

K tvrdeniu navrhovateľa, že nie sú splnené podmienky na rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., odvolací súd uvádza, že podmienky na použitie tohto ustanovenia boli splnené.

Odporca si uplatnil v odvolacom konaní trovy právneho zastúpenia vo výške 93.573,61 eur. O trovách odvolacieho konania v zmysle § 224 ods. 3 O.s.p. rozhodne súd prvého stupňa. Toto uznesenie bolo členmi senátu prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 tretia veta zák. č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.